

MEDIEREA ȘI ARBITRAJUL – MODALITĂȚI ALTERNATIVE DE SOLUȚIONARE A CONFLICTELOR

SIDONIA CULDA*

Abstract Mediation is a method to solve conflicts amicably with help of a specialized person (the mediator), in terms of neutrality, impartiality and confidentiality, having the free will of the parties. Thus this method of resolving conflicts was defined by Law no. 192 from 16th of May 2006. Mediation is a public interest activity which presents multiple advantages over court conflict resolution.

There are several ways to mediate: *Facilitative Mediation* – is the procedure in which the mediator leads, assists and helps the parties to reach a mutually accepted agreement; *Evaluative Mediation* – in addition to the control of the procedure, the mediator is more involved and may even suggest solutions to the dispute; *Transformative Mediation* – the basic principle of this method is that it encourages each party to understand the needs, interests and points of view of the opposite party and *Narrative Mediation* – is the one in which the mediator, together with the help of the parties, creates an “alternative story” which is a combination of versions of each party and will provide the premises to solve the dispute.

However we classify it, mediation is part of ADR (Appropriate Dispute Resolution) together with negotiation, conciliation and

---

* Lector univ. dr. Email: sidoniaculda@yahoo.com. Absolventă a Facultății de Drept din cadrul UBB Cluj-Napoca și a Facultății de Științe politice și administrative din cadrul aceleiași universități clujene. A obținut titlul de doctor în drept în anul 2006, având ca și conducător științific pe distinsul profesor universitar dr. Gheorghe Boboș, cu teza „Reglementarea juridică a relațiilor economice”. Este avocat în Baroul Cluj din anul 1996 și lector universitar la Facultatea de Drept Cluj-Napoca, din cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” București. Lista lucrărilor autoarei cuprinde atât lucrări cu caracter didactic cât și științific.

arbitration and I would recommend it to anyone who is about to arrive or are already in a state of conflict. Arbitration is an alternative jurisdiction of a private character. Arbitration agreements are concluded in writing and they may take the form of an arbitration clause or of a compromise.

Keywords: *mediation, arbitration, conflict, confidentiality, private, negotiation, conciliation*

Medierea reprezintă o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei persoane specializate (mediator), în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților. Astfel a fost definită această modalitate de soluționare a conflictelor în Legea nr. 192 din 16 mai 2006.

Medierea se bazează pe încrederea pe care părțile o acordă mediatorului, care facilitează negocierile dintre aleși le sprijină pentru soluționarea conflictului. Soluția care se va găsi, în final, va fi una reciproc convenabilă, eficientă și durabilă¹.

În cazul în care prin lege nu este prevăzută ca și procedură obligatorie, părțile – persoane fizice sau persoane juridice pot recurge la mediere în mod voluntar, chiar și după declanșarea unui proces în fața instanțelor competente. Litigiile care pot fi supuse medierii pot fi de natură civilă, comercială, de dreptul familiei, în materie penală, precum și în alte materii, în condițiile prevăzute în lege (spre exemplu protecția consumatorilor).

De la apariția Legii nr. 192, persoanele fizice sau persoanele juridice au dreptul de a-și soluționa pe calea medierii, atât în afara cât și în cadrul procedurilor obligatorii de soluționare amiabilă a conflictelor prevăzute de lege. Așadar, părțile vor putea introduce o clauză de mediere, în orice fel de contract, clauză a cărei validitate este independentă de validitatea contractului din care face parte.

Este de menționat faptul că nu pot face obiectul medierii

---

¹ M. Aurel Nita, *Tehnici de negociere*, Editura SNSPA, București, 2000, p. 32-34.

drepturile strict personale, precum și acelea de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege.

Medierea este o activitate de interes public, cu multiple avantaje față de varianta soluționării conflictelor pe cale judiciară². Fiecare mediator are dreptul să aplice un model propriu de organizare a procedurii de mediere, având totodată și dreptul de a refuza preluarea unui caz, având obligația de a îndruma părțile în vederea alegerii unui alt mediator. Referitor la activitatea de mediere, mediatorul are obligația să dea orice explicație părților, pentru ca acestea să înțeleagă scopul, limitele și efectele medierii, în special asupra raporturilor ce constituie obiectul conflictului. Medierea va trebui să fie realizată cu respectarea libertății, demnității și a vieții private a părților³. În cursul procedurii de mediere, mediatorul va trebui să depună toate diligențele pentru ca părțile să ajungă la un acord reciproc convenabil, într-un termen rezonabil. Procedura de mediere trebuie condusă în mod nepărtinitor și prin asigurarea unui echilibru permanent între părți.

Mediatorul are obligația să refuze preluarea unui caz dacă are cunoștință despre orice împrejurare ce l-ar împiedica să fie neutru și imparțial, precum și în cazul în care constată că drepturile în discuție nu pot face obiectul medierii. Mediatorul este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor de care ia cunoștință în cursul activității de mediere, precum și cu privire la documentele întocmite sau vare i-au fost predate de către părți pe parcursul medierii, chiar și după încetarea funcției sale. Mediatorul nu poate reprezenta sau asista vreuna dintre părți într-o procedură judiciară sau arbitrală având ca obiect conflictul supus medierii.

Mediatorul nu poate fi audiat ca martor în legătură cu faptele sau cu actele de care a luat cunoștință în cadrul procedurii de mediere. În cauzele penale, mediatorul poate fi audiat ca martor numai în cazul în care are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă a părților. Calitatea de martor are întâietate față de aceea de mediator, cu privire la faptele și

---

² Z. Sustac, C. Ignat, *Modalități alternative de soluționare a conflictelor*, Editura Universitară, București, 2008, p. 28.

³ C. Gagu, *Medierea modalitate alternativă de soluționare a conflictelor* în „Revista română de mediere”, 2009.

împrejurările pe care le-a cunoscut înainte de a fi devenit mediator într-un anumit caz. Astfel cum este și firesc, în toate cazurile, după ce a fost audiat ca martor, mediatorul nu mai poate desfășura activitatea de mediere în cauza respectivă.

Trebuie să precizăm faptul că părțile se pot prezenta împreună la mediator . În cazul în care se prezintă numai una dintre părți, mediatorul la cererea acesteia, va adresa celeilalte părți invitația scrisă, în vederea informării și acceptării medierii, stabilind un termen de cel mult 15 zile. În cazul imposibilității de prezentare a vreuneia dintre părțile convocate, mediatorul poate stabili, la cererea acesteia, o nouă dată în vederea informării și acceptării medierii. În cazul acceptării medierii, părțile în dispută și mediatorul vor semna contractul de mediere. Dacă una dintre părți refuză, în scris, în mod explicit, medierea ori nu răspunde invitației menționate anterior ori nu se prezintă de două ori la rând la datele fixate pentru semnarea contractului de mediere.

În procesele și cererile în materie civilă și comercială, înainte de introducerea cererii de chemare în judecată, părțile pot încerca soluționarea litigiului prin mediere⁴.

Mediatorul poate face și alte demersuri legale pe care le consideră necesare pentru invitarea părților la mediere, cu respectarea Legii nr. 192/2006.

Medierea se bazează pe cooperarea părților și utilizarea, de către mediator, a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere. Acestea trebuie să servească exclusiv intereselor legitime și obiectivelor urmărite de părțile aflate în conflict. Foarte important de reținut este următorul aspect: mediatorul nu poate impune părților o soluție cu privire la conflictul supus medierii.

Medierea are loc, de regulă, la sediul mediatorului. Dacă este cazul, medierea se poate desfășura și în alte locuri convenite de mediator și de părțile aflate în conflict.

Părțile aflate în conflict pot fi asistate de avocat sau de alte persoane, în condițiile stabilite de comun acord.

---

⁴ I. D. Terta, *Considerații privind procedura medierii* în „Revista de drept comercial”, nr. 3, 2000, p. 23.

Sușinerile făcute pe parcursul medierii de către părțile aflate în conflict, de persoanele care le însoțesc, precum și de mediator au caracter confidențial față de terți și nu pot fi folosite ca probe în cadrul unei proceduri judiciare sau arbitrale, cu excepția cazului în care părțile convin altfel ori legea prevede contrariul. Mediatorul va atrage atenția persoanelor care participă la mediere asupra obligației de păstrare a confidențialității, putând solicita semnarea unui acord de confidențialitate.

În cazul în care pe parcursul medierii, apare o situație de natură să afecteze scopul acesteia, neutralitatea sau imparțialitatea, acesta este obligat să o aducă la cunoștința părților, care vor decide asupra menținerii sau denunțării contractului de mediere.

Dacă un anumit conflict supus medierii prezintă aspecte dificile sau controversate de natură juridică ori din orice alt domeniu specializat, mediatorul, cu acordul părților, poate să solicite punctul de vedere al unui specialist din domeniul respectiv. În această potențială situație, mediatorul va evidenția doar problemele controversate, fără a dezvălui identitatea părților.

Când părțile aflate în conflict au ajuns la o înțelegere, se poate redacta un acord scris, care va cuprinde toate clauzele consimțite de acestea și care are valoarea unui înscris sub semnătură privată. De regulă, acordul este redactat de mediator, cu excepția situațiilor în care părțile și mediatorul convin altfel. Înțelegerea părților poate fi supusă autentificării notarului public sau, după caz, încuviințarea instanței de judecată.

În cazul în care conflictul a fost dedus judecății, soluționarea acestuia prin mediere poate avea loc din inițiativa părților sau la recomandarea instanței, acceptată de părți, cu privire la drepturi asupra cărora părțile pot dispune potrivit legii. Medierea poate avea ca obiect soluționarea în tot sau în parte a litigiului. La închiderea procedurii de mediere, mediatorul este obligat să informeze în scris instanța de judecată dacă părțile au ajuns sau nu la o înțelegere în urma procesului de mediere. Pentru desfășurarea procedurii de mediere, judecarea cauzelor civile de către instanțele judecătorești sau arbitrale va fi suspendată la cererea părților în condițiile prevăzute de art. 242 alin. 1 pct. 1 C. pr. civ. Cursul termenului perimării este suspendat pe durata desfășurării procedurii de mediere, dar nu mai mult de trei luni de la data semnării contractului de

mediere.

În cazul în care conflictul a fost soluționat pe calea medierii, instanța va pronunța la cerea părților o hotărâre de expedient, care constituie conform prevederilor prezentei legi titlu executoriu.

Pot fi rezolvate prin mediere neînțelegerile dintre soți privind continuarea căsătoriei, exercițiul drepturilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, contribuția părinților la întreținerea copiilor, precum și alte neînțelegeri care apar în raporturile dintre soți cu privire la drepturi de care ei pot dispune. Mediatorul va avea grijă ca rezultatul medierii să nu contravină interesului superior al copilului, va încuraja părinții să se concentreze în primul rând asupra nevoilor copilului, iar asumarea responsabilității părintești, separația în fapt sau divorțul să nu impiezeze asupra creșterii și dezvoltării acestuia.

Înainte de încheierea contractului de mediere sau, după caz, pe parcursul procedurii, mediatorul va depune toate diligențele pentru a verifica dacă între părți există o relație abuzivă ori violentă, iar efectele unei astfel de situații sunt de natură să influențeze medierea și va decide dacă, în asemenea circumstanțe, soluționarea prin mediere este potrivită.

Dacă în cursul medierii, mediatorul ia cunoștință de existența unor fapte ce pun în pericol creșterea sau dezvoltarea normală a copilului ori prejudiciază grav interesul superior al acestuia, este obligat să sesizeze autoritatea competentă.

Dispozițiile Legii nr. 192/2006 se aplică în mod corespunzător și în cauzele penale care privesc infracțiuni pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală. Nici persoana vătămată și nici făptuitorul nu pot fi constrânși să accepte procedura medierii. În cauzele penale medierea trebuie să se desfășoare astfel încât să fie garantat dreptul fiecărei părți la asistență juridică, și, dacă este cazul la serviciile unui interpret. În cazul minorilor, garanțiile prevăzute de lege pentru desfășurarea procesului penal trebuie asigurate în mod corespunzător, și în cadrul procedurii de mediere. În cazul în care procedura de mediere se desfășoară înaintea începerii procesului penal și acesta se încheie prin împăcarea părților, persoana vătămată nu mai poate sesiza, pentru aceeași faptă, organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată. Dacă procedura de mediere a

fost declanșată în termenul prevăzut de lege pentru introducerea plângerii prealabile, acest termen se suspendă pe durata desfășurării medierii. Dacă părțile aflate în conflict nu s-au împăcat, persoana vătămată poate introduce plângerea prealabilă în același termen, care își va relua cursul de la data întocmirii procesului-verbal de închidere a procedurii de mediere, socotindu-se și timpul scurs înainte de suspendare. În cazul în care procedura medierii se desfășoară după începerea procesului penal, urmărirea penală sau, după caz, judecata se suspendă, în temeiul prezentării de către părți a contractului de mediere. Suspendarea durează până când procedura medierii se încheie în oricare dintre modurile prevăzute de lege, dar nu mai mult de 3 luni de la data semnării contractului de mediere. Mediatorul are obligația să comunice organului judiciar o copie de pe procesul-verbal de închidere a procedurii de mediere. Procesul penal se reia din oficiu, imediat după primirea procesului-verbal prin care se constată că părțile nu s-au împăcat. Pentru soluționarea cauzelor penale în baza acordului încheiat ca rezultat al medierii, părțile sunt obligate să depună la organul judiciar forma autentică a acordului sau să se prezinte în fața organului judiciar pentru a se lua act de voința lor.

Așadar, din cele analizate în prezentul articol reiese clar faptul că medierea este o modalitate alternativă de soluționare a conflictelor, care are un caracter voluntar și confidențial, mediatorul fiind un facilitator al comunicării dintre părți. În opinia noastră medierea prezintă avantaje pentru instanță, pentru părțile aflate în conflict și pentru avocați.

Există mai multe stiluri de mediere: medierea facilitativă – este aceea în care mediatorul conduce procedura în care asistă și ajută părțile să ajungă la o înțelegere mutual acceptată; medierea evaluativă – este aceea în care, pe lângă controlul procedurii, mediatorul se implică mai mult, putând chiar sugera soluții de rezolvare a disputei, medierea transformativă – este aceea în care principiul de bază este acela al încurajării fiecărei părți să înțeleagă nevoile, interesele și punctele de vedere ale părții opuse și medierea narativă – este aceea în care mediatorul, cu ajutorul părților creează o „poveste alternativă” care este o combinație a versiunilor fiecărei părți și are să ofere premisele rezolvării disputei.

Oricum am clasifica-o, medierea face parte din marea grupă ADR (Appropriate Dispute Resolution) alături de negociere, conciliere și arbitraj pe care personal, aș recomanda-o oricărei/oricăror persoane care sunt pe cale să ajungă sau au ajuns deja într-o stare conflictuală⁵.

Arbitrajul este o jurisdicție alternativă cu caracter privat, aplicarea sa practică putând fi făcută după reguli de procedură derogatorii de la dreptul comun, cu condiția ca aceste reguli să nu fie contrare ordinii publice și dispozițiilor imperative ale legii.

Ca și în cazul medierii există anumite restricții în privința litigiilor care pot fi soluționate pe această cale; și anume nu vor putea fi soluționate prin arbitraj acele litigii care privesc: starea civilă, relațiile de familie, precum și litigiile care au ca obiect drepturi asupra cărora părțile nu pot să dispună.

Arbitrajul poate fi încredințat unui sau mai multor arbitrii, care vor constitui tribunalul arbitral. Părțile pot conveni ca arbitrajul să fie organizat de o instituție permanentă de arbitraj.

Convenția arbitrală se încheie în scris, sub sancțiunea nulității. Convenția arbitrală poate fi încheiată sub forma unei clauze compromisorii sau a compromisului. Indiferent de forma pe care o îmbracă, convenția arbitrală va fi nulă în parte dacă ar conferi uneia dintre părți un privilegiu la desemnarea arbitrului. Acceptarea însărcinării de arbitru trebuie făcută în scris și va fi comunicată părților. Cu privire la arbitrii se impune să precizăm faptul că în Codul de procedură civilă sunt reglementate în mod expres cauzele de incompatibilitate ale arbitrilor, de recuzare, de înlocuire, precum și răspunderea acestora.⁶

---

⁵ F. Baias, V. Belegante, *Medierea – un alt fel de justiție*, în „Revista de drept comercial”, nr. 7-8, 2000.

⁶ Prezentul articol a folosit următoarea bibliografie: Legea nr. 192/1996; Codul civil român; Codul de procedură civilă; Jeffrey Krivis, Naomi Lucks, *Cum să faci bani ca mediator. Ghid pentru o carieră de succes în mediere*, Editura Consensus, Craiova, 2009; Gagu, C., *Medierea modalitate alternativă de soluționare a conflictelor*, *Revista română de mediere*, 2009; Nita M. Aurel, *Tehnici de negociere*, Editura SNSPA, București, 2000; Sustac Z, Ignat C., *Modalități alternative de soluționare a conflictelor*, Editura Universitară, București, 2008; Terta, I. D., *Considerații privind procedura medierii*, în „Revista de drept comercial”, nr. 3/2000 și site-ul www.cmap.fr.